

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Opistovuosi oppivelvollisille -koulutuksen päättymisvaiheen asioita

Heikki Tulkki
Mirka Råback
4.4.2022

Aiheita tänään

- Ohjaus ja valvonta, ml. opintojen keskeyttäminen
- Todistusluonnos
- Mitä uutta?
  - Kurinpitosäädökset
  - Opiskeluhoolto

Ohjaus ja valvonta

Tuen, ohjauksen ja valvonnan tavoitteet ja periaatteet

- Opetuksen ja koulutuksen järjestäjillä sekä oppivelvollisen asuinkunnalla vastuu oppivelvollisen ohjaukseen ja valvontaan.
  - Ohjaus- ja valvontavastuiden avulla vahvistetaan alle 18-vuotiaan nuoren saamaa ohjausta ja tukea erityisesti koulutukseen hakeutumisvaiheessa ja mahdollisissa keskeyttämistilanteissa.
- Ohjaus- ja valvontavastuu on rakennettu ”saattaen vaihtaen” -periaatteella.
  - Eri tahojen ohjaus- ja valvontavastuut on määritelty lainsäädännössä siten, että yhden tahon ohjaus- ja valvontavastuu päättyy aina vasta silloin, kun toisen tahon ohjaus- ja valvontavastuu alkaa.
- Tuen, ohjauksen ja valvonnan tarkoitus on varmistaa se, ettei oppivelvollinen missään vaiheessa putoa opetuksen ja tukiverkon ulkopuolelle.

Koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu

- Kun oppivelvollinen on aloittanut perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa, ohjaus- ja valvontavastuu siirtyy tälle uudelle koulutuksen järjestäjälle.
  - Koulutuksen järjestäjä seuraa oppivelvollisen opintojen edistymistä ja tarvittaessa ilmoittaa oppivelvollisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle, jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan suunnitelmansa mukaisesti.
  - Jos oppivelvollinen suorittaa lukiokoulutusta erityisenä tutkintona tai ilman ammatilliseen tutkintokoulutukseen osallistumista, erityisen tutkinnon kokeiden toimeenpanosta huolehtiva tai näytöt vastaanottava koulutuksen järjestäjä vastaa oppivelvollisen ohjauksesta ja valvonnasta.
  - Jos oppivelvollinen on aikeissa keskeyttää oppivelvollisuuden suorittamisen, koulutuksen järjestäjä selvittää mahdollisuudet suorittaa opintoja muussa oppimisympäristössä tai mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän tulee myös selvittää oppivelvollisen saamien tukitoimien riittävyys sekä tarvittaessa ohjata oppivelvollinen tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin.

Koulutuksen järjestäjän ohjaus- ja valvontavastuu

- Oppivelvollinen opiskelija ei voi erota oppilaitoksesta oman ilmoituksensa perusteella ilman, että hänellä on uusi opiskelupaikka.
- Jos oppivelvollinen opiskelija ohjauksesta huolimatta lopettaa opintonsa, koulutuksen järjestäjän tulee ilmoittaa oppivelvollisuuden suorittamisen keskeytymisestä oppivelvollisen asuinkunnalle.
- Jos oppivelvollinen ei suorita opintojaan opiskelusuunnitelman mukaisesti tai hän on aikeissa keskeyttää opintonsa, koulutuksen järjestäjän on lisäksi selvitettävä oppivelvollisen saamien koulutuksen järjestäjän tukitoimien riittävyys sekä tarvittaessa oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin.

Oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen

- Oppivelvollisella on oikeus keskeyttää oppivelvollisuuden suorittaminen määräajaksi (Oppivelvollisuuslaki 1214/2020, 7 §)
  1. oppivelvollisuuden suorittamisen estävän pitkäaikaisen sairauden tai vamman vuoksi
  2. äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaan ajaksi
  3. vähintään kuukauden kestävän tilapäisen ulkomailla oleskelun ajaksi, jos hän osallistuu oppivelvollisuuden suorittamista vastaavaan koulutukseen ulkomailla tai hänen muutoin voidaan katsoa suorittavan oppivelvollisuutta ulkomailla oleskelun aikana
  4. oppivelvollisuuden suorittamisen estävän elämäntilanteeseen liittyvän muun painavan syyn vuoksi
- Oppivelvollisuuden suorittaminen voidaan keskeyttää myös toistaiseksi, jos 1. kohdassa tarkoitettu este on luonteeltaan pysyvä.

Oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttäminen

- Oppivelvollisella on aina oikeus opiskella, ja oppivelvollisuuden keskeyttämistä koskeva päätös tehdään oppivelvollisen tai hänen huoltajansa hakemuksesta.

Ennen päätöksen tekemistä tulee selvittää, onko oppivelvollisuuden suorittaminen mahdollista yksilöllisten valintojen, yksilöllistämisen, välttämättömien tukitoimien tai kohtuullisten mukautusten avulla tilanteissa, joissa keskeyttämistä haetaan sairauden, vamman tai elämäntilanteeseen liittyvän painavan syyn vuoksi.

- Koulutuksen järjestäjä tai eräissä tapauksissa asuinkunta päättää hakemuksen perusteella oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä.

Asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu

- Jos oppivelvollinen nuori jää ilman opiskelupaikkaa tai lopettaa aloittamansa opinnot, viimesijainen ohjaus- ja valvontavastuu on oppivelvollisen asuinkunnalla.
  - Asuinkunnan tehtävänä on selvittää oppivelvollisen nuoren kokonaistilannetta ja tuen tarvetta yhdessä oppivelvollisen ja tämän huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa.
  - Asuinkunta ohjaa oppivelvollista hakeutumaan hänelle soveltuvaan koulutukseen ja tarvittaessa muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin.
  - Oppivelvollisille osoitetaan viime sijassa opiskelupaikka valmentavassa koulutuksessa, jos hän ei vapaaehtoisesti hakeudu toisen asteen koulutukseen.

The background features abstract, flowing shapes in vibrant green and blue. A thick green band curves from the top right towards the center, while a blue band curves from the bottom left towards the center, creating a sense of movement and depth.

Todistus

Todistus

- Opiskelijalle annetaan todistus koulutukseen osallistumisesta.
- Kansanopiston ylläpitäjän tulee antaa opiskelijan pyynnöstä todistus suoritetuista opinnoista, jos opiskelija eroaa tai keskeyttää koulutuksen suorittamisen.
- KOPS:ssa määritelty todistuksiin merkittävät tiedot ja todistusten liitteet.
- Opiskelijan osaamista arvioidaan vertaamalla sitä opetussuunnitelman perusteissa määrättyyn osaamiseen. Arvioinnin tulee kattaa kaikki suoritettavan opetussuunnitelman perusteiden mukaiset vaatimukset ja tavoitteet.
- Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

Todistukseen merkitään

- todistuksen nimi
- koulutuksen ylläpitäjän ja oppilaitoksen nimi
- oppilaitoksen opetuskieli
- opiskelijan koko nimi ja henkilötunnus
- todistuksen antamispäivä
- rehtorin allekirjoitus
- yhteisten opintokokonaisuuksien ja valinnaisten opintojen arviointi asteikolla hyväksytty/hylätty sekä opintokokonaisuuksien laajuus opintopisteinä.
- maininta siitä, että todistus on Opetushallituksen 8.1.2021 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen

Todistusmalli ladattavissa:

- https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Todistusmalli_luonnos%20KOPS_04_2022.docx

ESIMERKKI / MALLI TIETOJEN MERKITSEMISEKSI KANSANOPISTOJEN OPPIVELVOLLISILLE SUUNNATUN VAPAAN SIVISTYSTYÖN KOULUTUKSEN TODISTUKSEEN

Luonnos 4.4.2022

Esimerkillisen kansanopisto [koulutuksen järjestäjä]

Esimerkillinen Opistovuosi-koulutus [todistuksen nimi]

[opetuskieli]

[opiskelijan nimi ja

henkilötunnus]

Osaamiskokonaisuudet, paikalliset opintokokonaisuudet ja suoritettut opinnot

	Opintopistemäärä	Arvosana
Arjen taidot ja elämönhallinta (osaamiskokonaisuus) (esimerkiksi)	Merkitään op (summa)	
Arjen taidot (opintokokonaisuus)	Merkitään op	(hyv/hyl)
Elämönhallinta (opintokokonaisuus)		
Opiskelu-, itsetuntemus- ja työelämätaidot		
Vuorovaikutus- ja viestintätaidot		
Matemaattiset perustaidot ja ongelmanratkaisutaidot		
Aktiivinen kansalaisuus (esimerkiksi)		
Aktiivisena kansalaisena Suomessa		
Minä ja yhteiskunta		
Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot		

(esimerkiksi)
Aktiivisena kansalaisena Suomessa

Minä ja yhteiskunta

Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot

Opintopistemäärä

Arvosana

Valinnaiset suuntautumisopinnot

Merkitään op (summa)

Tähän merkitään opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa määritellyt opinnot

(esimerkiksi)

Valokuvaus ja kuvankäsittely

Värioppi

Peliala

Kristillinen maailmankatsomus muuttuvassa maailmassa

Näyttelijäntyö

Puheviestintä

Kirjallisuutta tutuksi

Kansainväliset keittiöt

Hygieniosaaminen

Opintomatka

Työelämään tutustuminen

Perusopetuksen arvosanan korottaminen

Ammatillisen tutkinnon osat

Opiskelijan suorittamien opintopisteiden määrä yhteensä [53 opintopistettä]

[todistuksen antamispäivä, paikkakunta]

[rehtorin allekirjoitus]

Todistus on Opetushallituksen 1.8.2021 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Peruskoulun maantiedon päättöarvosanan korotus	1,5	Hyväksytty
Peruskoulun biologian päättöarvosanan korotus	1,5	Hyväksytty

Annetaanko erillinen todistus peruskoulun päättöarvosanasta?

- Se koulutuksen järjestäjä, jolla on perusopetuksen järjestämislupa ja joka järjestää perusopetusta tässä tapauksessa, kirjoittaa todistuksen perusopetuksen arvosanojen korotuksen suorituksista. Jos kansanopistolla on itsellään aikuisten perusopetuksen järjestämislupa ja korotukset on tehty kansanopiston järjestämässä perusopetuksessa, niin silloin kansanopisto tietysti kirjoittaa perusopetuksen järjestäjänä todistuksen.
- Lisäohjeet arvioinnin neuvontaosoitteesta: perusopetus.arviointi@oph.fi
- Jos perusopetuksen arvosanojen korotukset luetaan hyväksi kansanopiston Opistovuosi-opintoihin, niin silloin kansanopistossa määritellään, minkä laajuisena (opintopisteet) ko. suoritus tai suoritukset hyväksiluetaan.

Miten Opistovuosi-koulutuksen opinto-oikeus saadaan päätettyä Koskessa, jos on suorittanut alle 53 op?

- Jos oppivelvollisuuttaan koulutuksessa suorittava opiskelija päättää Opistovuosi-koulutuksen niin, ettei suorituksia ole kertynyt opetussuunnitelman perusteen edellyttämää vähimmäismäärää (53 op), niin KOSKI-palvelussa opiskeluoikeus päätetään **Katsotaan eronneeksi-tilaan**.
- Ohjeita: <https://wiki.eduuni.fi/display/OPHPALV/2.2.+Opiskeluoikeuden+tilat>
- Neuvontaa osoitteessa koski@opintopolku.fi tai KOSKI-klinikalla.

Koski ja Valpas

- KOSKI

- Oppivelvollisten kansanopisto-opiskelijoiden vapaan sivistystyön opiskeluoikeudet: (<https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=210120343>) tutustumisen jälkeen matalalla kynnyksellä yhteyttä osoitteeseen koski@opintopolku.fi ja lisäksi kysymyksiä voi ja kannattaa tulla esittämään yleissivistävän koulutuksen KOSKI-klinikalle (Team-yhteys): <https://wiki.eduuni.fi/display/OPHPALV/KOSKI-klinikat>

- VALPAS

- Valpas-palvelu: <https://wiki.eduuni.fi/display/OPHPALV/Valpas-palvelu>.
- Valpas-palvelun käyttöohjeet: <https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=206833233>
- KOSKI-klinikoille voi tulla esittämään myös Valpas-kysymyksiä. Valpas-palvelun teknisen tuen asiakaspalveluosoite toimii meillä myös normaalisti.
- Valpas-palvelun käyttöönottoon liittyvissä teknisissä kysymyksissä mm. käyttöoikeusasioissa voi olla yhteydessä osoitteeseen valpas-tekninen-tuki@oph.fi.

Oppivelvollisuuden palvelevat sähköpostiosoitteet:

- Opetushallitus vastaa oppivelvollisuuden laajenemiseen liittyviin kysymyksiin osoitteessa:
  - oppivelvollisuus@oph.fi
  - laroplikt@oph.fi
- Neuvonta on tarkoitettu opetuksen ja koulutuksen järjestäjille, oppilaitoksille sekä oppivelvollisille suunnattua koulutusta järjestäville vapaan sivistystyön toimijoille.

Mitä uutta?

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (1/4)

- KOPS: Kansanopistojen vapaan sivistystyön oppivelvollisuuskoulutuksessa noudatetaan lain mukaan lukiokoulutuksen kurinpitosäädöksiä, Lukiolaki 714/2018 41 §- 48§ ja 50§, 51§)
- Lukiolakiin tullut muutoksia 11.3.2022
- Termimuutos: ~~Kurinpitorangaistus~~ > Kurinpitotoimi

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (2/4)

- 41 § ... (3 mom.) Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyt-täytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. **Epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä 32 §:ssä tarkoitettuna opiskelijahuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi opiskelijalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja opiskelijan palatessa opetukseen. Opiskelijalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.**
  - Suunnitelma opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (3/4)

- 42 § Menettely kurinpitoasiassa ja **kurinpitotoimen** täytäntöönpano
  - **... Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso.**
- 42 § Määräaikainen erottaminen
  - **...Rehtorille ei voida kuitenkaan antaa toimivaltaa päättää oppivelvollisuuslaissa tarkoitetun oppivelvollisen määräaikaisesta erottamisesta oppilaitoksesta.**
  - HE 127: Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen voisi tehdä oppivelvollisen osalta koulutuksen järjestäjän asettama monijäseninen toimielin. Muutos vastaa voimassa olevaa perusopetuslain mukaista sääntelyä erottamisesta.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista (4/4)

- ~~44 § Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun – Pykälä kumottu~~
- 50 § ~~Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen~~ > Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen
  - HE 127: vanhentuneet viittaukset kumottuun hallintolainkäyttölakiin muutettu viittauksiksi voimassa olevaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Muita Lukiolain muutoksia (pykälät eivät koske KOPS:ia)

- 30 § Opiskelijan velvollisuudet
  - Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. Opiskelijan on käyttäytyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.
- 40 § Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön
  - ... Opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Opiskeluhoolto

– muutoksia sote-uudistuksen myötä (1/5)

- Sote-uudistus: vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialue järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut
- Opiskeluhoollon palvelut siirtyvät hyvinvointialueella, ml. psykologi- ja kuraattoripalvelut. Poikkeuksena Helsingin kaupunki, jossa em. palvelut jäämässä Kaskoon
- Jatkossakin opiskeluhoollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Opiskeluhooltoon sisältyy edelleen:
  - 1. Yhteisöllinen opiskeluhoolto** eli koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukainen ennalta ehkäisevä koko oppilaitosyhteisöä tukeva toiminta
  - 2. Yksilökohtainen opiskeluhoolto** eli opiskeluhooltopalvelut (koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalvelut, monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Opiskeluhoolto

– muutoksia sote-uudistuksen myötä (2/5)

HE 19/2022: muutoksia oppilas- ja opiskeluhooltolakiin + siihen liittyviin lakeihin. (Lakimuutokset parhaillaan käsittelyssä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, jonka mietintöä odotetaan). Voimaantulo olisi 1.1.2023.

- **Opiskeluhoollon suunnitelmat:**

- Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma (13 §)
- Alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma (perustuu alueen koulutuksen järjestäjien suunnitelmiin) (13 a §)

- **Opiskeluhoollon alueellinen yhteistyöryhmä** (14 a §)

- Hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjän välinen yhteistyö
- ”Jos hyvinvointialueen alueella on kuntien lisäksi muita koulutuksen järjestäjiä, heidän tulee olla edustettuina yhteistyöryhmässä.”
- Lisäksi ryhmässä alaikäisten vanhempien tai huoltajien, opiskelijoiden edustajia, opiskeluhoollon työntekijöiden edustajia sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja.

Alueellisen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän organisointi ja työn aloittaminen sekä alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman valmistelu 7-9/2022 STM:n vuosikellon mukaan.

Opiskeluhoito

– muutoksia sote-uudistuksen myötä (3/5)

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen saatavuuden parantaminen ja turvaaminen

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lähipalveluperiaate

- Hyvinvointialueen on järjestettävä palvelut ensisijaisesti koulussa tai oppilaitoksessa. (15 a §)
- Koulutuksen järjestäjän on tarjottava tilat joko oppilaitoksessa tai sen välittömässä läheisyydessä. Koulutuksen järjestäjä on oikeutettu saamaan tilojen käytöstä aiheutuvista kustannuksista kohtuullisen korvauksen hyvinvointialueelta.
- Opiskeluterveydenhuollon palvelut olisi mahdollista järjestää myös muussa opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Jos palvelut järjestettäisiin muualla kuin oppilaitoksessa tai sen välittömässä läheisyydessä, perusteena tulisi olla opiskelijoiden tarpeet, palvelujen laatu, potilasturvallisuus taikka muu näihin rinnastettava syy.

Opiskeluhoolto

– muutoksia sote-uudistuksen myötä (4/5)

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen saatavuuden parantaminen ja turvaaminen

Yhteydenotto opiskeluhoitopalvelujen saamiseksi (16§)

- Yhteydenottovelvollisuus laajennettaisiin kaikkiin opiskeluhoitopalveluihin (aiemmin koski ainoastaan psykologi- ja kuraattoripalveluja)
- Oppilaitoksen työntekijän olisi otettava viipymättä yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon työntekijään tai opiskeluhoollon kuraattoriin tai psykologiin ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot, kun hän arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoitopalveluja.
- Yhteydenotto (mieluiten) yhdessä opiskelijan kanssa

Opiskeluhuolto

– muutoksia sote-uudistuksen myötä (5/5)

Opetussuunnitelman perusteiden uudistaminen

- Opetushallitus on käynnistänyt ops-perusteiden ja määräysten uudistamisen HE 19/2022 esitettyjä lakimuutoksia vastaavaksi. Muutettavat määräykset:
  1. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
  2. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluopetussuunnitelman perusteet 2021
  3. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
  4. Perusopetukseen valmistavan opetuksen perusteet 2015
  5. Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017
  6. Lukiokoulutuksen perusteet 2019
  7. Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2019
  8. Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhooltosuunnitelman laatiminen ammatillisessa koulutuksessa 2018
  9. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus 2021
  10. Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun vapaan sivistystyön koulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2021
- Oppilaitoskohtaisesta suunnitelmasta koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmaan
- Esityksen mukaan uudet opiskeluhooltosuunnitelmat käyttöön 1.8.2023.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos

Vapaan sivistystyön tiimi:

heikki.tulkki@oph.fi

mirka.raback@oph.fi

